

нѣйша часть рускои интеллигенціи, не хотячи остатися польскою, мусить посяга гадки пос. Гавнера, — такъ само въ воздуха вырваной, якъ много иншихъ его выводовъ, — прихлятися до російской культуры, въ Россіи розплавлять, ба навѣтъ ставитъ конспираторами и зрадниками стану. Се есть та, самымъ пос. Гавнеромъ вытворена теорія. Ну, вжежъ що не обійшлося безъ ви практичного приложена.

Та сильна, численнѣйша часть рускои интеллигенціи, що не хоче статися отступниками своєї власной народности, — має бути тою святоюрскою партією, о котрій намъ пос. Гавнеръ наговоривъ такъ багато, але завсѣгды лише самої неправды. Я далекій отъ того, слово за словомъ опровергати сей въ шумній фразы пребогатый списъ мнимыхъ грѣховъ, якій пос. Гавнеръ осмѣлился съ такою отвагою закинути такъ званой святоюрской партіи. Одного тѣлько не можу мовчки поминути: коли пос. Гавнеръ має отвагу намъ въ публичномъ засѣданю парламентарномъ закинути, що та святоюрская партія, якъ онъ назвавъ русскихъ послѣдовъ, заступающихъ рускій народъ въ соймѣ, нѣ одною слѣзою не заплакала надъ жертвами сумныхъ подѣй въ Полѣсью, Люблинщанѣ и Бѣлѣй Руси, — то мушу пригадати шан. послови, що тѣ жертвы були лише наслѣдствомъ тыхъ заверухъ, які вызвано р. 1863 въ польскѣмъ королевствѣ, а до тыхъ заверухъ мы Русины нѣчимъ, не причинилися. (Ого! въ правци; славно! въ лѣвци.)

Справдѣ, М. П., есть у насъ численна, сильна, своєї цѣли свѣдома, народова душею и сердцемъ отдана и для добра народа дѣлающа партія — най сѣ, коли се такъ подобаетъ нашимъ противникамъ, называютъ и святоюрскою партією, — партія, що неугражимо егитъ при своѣй народности, партія, що вже отъ першого часу, коли Русины прійшли подъ гманне панованье австрійскихъ цѣсарѣвъ, а еще болше отъ часу внесена паньщины, отъ часу розбуджена идея національности, отъ конституційной добы неперестанно стремится до того, чтобы просвѣтити народъ, поднести его добробыть, скрѣпити его національну свѣдомость, малу посябеть — чи она польска чи руска — взяти въ охорону противъ надмѣрныхъ тягарѣвъ и надмѣрного перетяжана супротивъ другихъ класъ, — партія, що стремится такожъ до того, середній станъ, за давного (польского) панованья подступами и шутками вправдѣ не цѣломъ, але въ части нашѣй народности отчуженый, — и, коли на те воля Божя, такожъ и спольонизовану руску племяту нашому народова навадѣ отыскати. Се есть дѣяльна программа такъ званой святоюрской партіи и всѣхъ Русинѣвъ въ загалѣ; се есть програма тыхъ конспираторѣвъ, але, якъ видите, не звернена она противъ Австри, котрой нашъ народъ майже все, що має, завдячує, але звернена противъ тыхъ нашихъ противникѣвъ, котры не можуть того забути тѣ такъ званой святоюрской партіи, що она, якъ се пос. Гавнеръ умѣвъ дуже красно убрати, не хоче прихля-

тисъ до польской культуры, а говорячи яснѣйше и по правдѣ: що она противитъ польонизаціи руского народа и боресе за его національнѣ и языковѣ рѣвноуправленье противъ той партіи, котра отверто и смѣло голосить и тѣлько надъ тымъ думає, чтобы Русинамъ отобрати конституційне право стоваришень и абрань.

Черезъ довгий часъ — такъ чули мы въ устѣ пос. Гавнера — не могли нашѣ противники дѣбратисъ до той такъ званой святоюрской партіи, що не хотѣла статися польскою, а се всегды природно, бо въ програмѣ сей святоюрской партіи навѣтъ самы влобный чоловѣкъ не може открити нѣчого противудержавного. Треба було ажъ Гнилицкоу справы, котра, якъ я вже выказавъ въ моѣй бесѣдѣ въ 23 м. м., посяла урядовыхъ доходжень представляє яко чисто церковна справа. Гнилицка громада хотѣла перейти на православіе и то за пороодо своего дѣдича, що все таки останея неоспоримою, урядово сверженою правдою мимо всѣхъ заперечень и того такъ выминающо уложеного а членомъ комисіи о. Калачою публично опроверженого спростованья гр. Деля Скаля. И отъ заравъ внялися нашѣ противники при помочи своихъ услужныхъ духѣвъ, чтобы въ той церковной справѣ въ Гнилицкахъ, для того, що въ еусѣднѣй державѣ есть православна вѣра, за всяку цѣну аробити справу политичну и противудержавну, — они завзали ея справу съ мнимыми панславистичными агитаціями въ Галичинѣ, ба навѣтъ се повстаньемъ въ Герцеговинѣ.

Супротивъ такихъ подѣръвань, котры цѣлою силою розширяєся и удостоверяєся, нѣчого дивного, що прокураторія видѣлася приневоленою, розглянутисъ въ цѣлѣй тѣй справѣ и поставити въ судѣ внесенне на вступне слѣдство.

Тымъ выскали нашѣ противники дуже много, божъ се було дуже легко указыти, где треба шукати мнимыхъ зрадникѣвъ стану. И диво дивне, якъ тутъ все склалося разомъ. Ледво що отбулася домовая ревизія у одного зъ теперь увязненыхъ, якъ въ одной польской газетѣ появилась статья противъ него и противъ другихъ, нашимъ противникамъ не милыхъ Русинѣвъ, и то вступна статья съ формальнымъ обжалованьемъ. А еще дивнѣйше, що увязнено власне тыхъ, противъ котрыхъ выступила польска преса.

Се есть комментарий и вѣрне поясненье выводовъ посла Гавнера. Онъ має заслугу, що вывѣвъ виявъ межѣ Гнилицкою справою а увязненными Русинами и то такъ ясно, якъ болше годѣ жадати.

Ще мушу якъ найрѣшительнѣйше застеречисъ противъ замѣту, будтобы я въ моѣй бесѣдѣ въ 23 с. м. нарушилъ достоинство и повагу стану австрійскихъ судѣвъ. Коли бъ пос. Гавнеръ бувъ болше холоднокровный, онъ, думаю, бувъ бы не подѣль сего замѣту противъ мене. Такъ я выразно заявивъ, що я спокойный о домо увязненыхъ Русинѣвъ и що

слѣдѣ судѣвъ суть честными особами. Я ужасляєся лише на ту безстыдну, подѣбуряющую ненависть и погорду противъ Русинѣвъ росѣваючу напастивѣсть польской пресы, а жалѣвъ надъ тымъ, що галицкѣй власти прасовѣ заховуюєся супротивъ того всегды пасивно.

Се, чого я обавляюся, есть всегды что иного. Я всегды пересвѣдченый, що судове слѣдство выкаже наглядно, що межѣ Русинами нема противудержавныхъ тенденцій. Але до выроку треба еще якийсь часъ чекати; а сей часъ невыясненого подѣръвня выискуєся на то, чтобы администраційными мѣрами, якъ розвазуванье товариствъ, домовѣ ревизіи и т. п. абити зъ дороги русскихъ патриѣтовъ въ ихъ честныхъ, лише до культурного розвою народа зверненыхъ стремленяхъ, бо остаточно не будутъ они знати, где есть граница межѣ майльольнѣйшимъ а нельольнымъ дѣланьемъ.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Въ палатѣ послѣвъ ведесе вже черезъ кілька засѣданъ дебата надъ реформою выборѣвъ до рады державной. Що се за реформа, о томъ говорили мы докладно минушого разу. Генеральна дебата розпочалася на 212-томъ засѣданю, дня 17 марта. Передъ засѣданьемъ роздано послать статистичный выказъ, кѣлько въ мѣстахъ посяла реформы прибуде выборѣвъ такъ и пр. въ Вѣднѣ прибуде около 13 000, въ Празѣ 5773, въ Бернѣ 2882, въ Грацу 4808, въ Триестѣ 534, въ Краковѣ 893, а во Львовѣ зменшится о 254 (якъ се може статися, выказъ не поясняє). Справоздавецъ болшости комисіи, п. Цайтгамеръ забравъ голосъ и по короткой промовѣ вѣсь, чтобы палата приняла внесенне болшости за подставу дебаты спеціальной. По нѣмъ забравъ голосъ дрѣ Гербертъ, яко справоздавецъ меншости комисіи и въ довшѣй промовѣ критикувавъ зѣвѣтны точки реформы выборѣвъ, внесенн болшостою. Онъ и бесѣдникъ лѣвци, промовлявшій по нѣмъ, каля головно натискъ на тоє, що внесенне Цайтгамера о змѣнѣ способу выборѣвъ зъ чешкой послѣлости болшой (а той реформы централисты наиболше боятсѣ), есть змѣною конституціи, значить: потребує 2/3 голосѣвъ. Розумѣєсь, що нослы правци не бачуть въ внесенно Цайтгамера змѣны конституціи, и оправедливо. Пос. Кронаветтеръ, котрого внесенне о загалне голосованье комисіи откинула, забравъ голосъ и по довшѣй промовѣ зновъ вѣсь отослати цѣлу справу еще разъ до комисіи съ порученьемъ, чтобы выпрацювала новый проектъ на подставѣ его внесеня. — Дня 18 с. м. на 213 засѣданю промовлявъ и гр. Таффе. Онъ препоручивъ палатѣ внесенне болшости комисіи за подставу до дискуціи спеціальной перейшовши тоєжъ внесенне точку за точкою. На засѣданю дня 20 марта прійшло до голосованья. Внесенне меншости откинено болшостою 17 голосѣвъ а 60 голосѣвъ ухвалено перейти до дебаты спеціальной надъ внесеньемъ болшости, — за тымъ голосовала вся правца и кѣлканацять послѣвъ зъ поза правци, такожъ рускѣй нослы. Завтра розпочнєся дебата спеціальная. — Два нослы лѣвци: бар. Претигъ и гр. Вальтерскирхенъ зложили свои мандаты посольскѣй.

(Повстанье въ Далмаціи и Герцеговинѣ.) Урядовый рапортъ генерала Далена, коменданта въ Босніи зъ дня 16 марта. Дня 14 марта отдѣль повстанцѣвъ числячій надъ 100 людей, нававъ постерунокъ жандармеріи въ стражницѣ Юзарѣ подъ Чайницѣю (на границѣ Ликского округа). Противъ повстанцѣвъ выступило въ оборонѣ стражницѣ войско 77 (самбѣрского) полку. Самбѣрскій полкъ має слѣдующіи отряды: убиты войки: Иванъ Вохъ, Мойсей Шифманъ, Дмитро Проскурничокъ; тяжко ранены й полкъ Никола Грушакъ; легко ранены: Дамьянъ Гурскій и Антонъ Кручай. Решта постерунку прибула до Чайницѣ. Повстанцѣ заняли стражницѣ и спалили. Заравъ войско зъ Фочи и Горазды выршило противъ повстанцѣвъ, але повстанцѣ утѣкли вже були въ околци Целебце. Подполковникъ Пандуръ, котрый дня 15 марта рано прибувъ зъ Фочи до Чайницѣ заставъ стражницѣ Юзарѣ збурену. При тѣй случайности патроль австрійскій черезъ помилку стрѣльнѣ кѣлька разѣвъ на патролю турецку, при чѣмъ одинъ турецкій войкъ бувъ легко ранены. Комендантъ колонны высказавъ по тому случаю свое сожалѣнье Сулейманови наши; тоє само повторивъ и ген. Даленъ. — Ген. Говановичъ доносить д. 19 с. м. Отъ 11 с. м. до теверъ не було въ Кривошѣ нѣякихъ стычокъ. Ту то тамъ блукають еще вправдѣ громадки повстанцѣвъ по тайныхъ закуткахъ гѣрскихъ и нападають на поодинокихъ войкѣвъ, але колонны патролюющіи выганяють ихъ зъ крѣвѣвъ. Войско укрѣпилось вже тымчасово въ занятыхъ становищахъ. Въ Герцеговинѣ волочатся еще по краю меншій и болшій громады повстанцѣвъ, нападають на транспорты приватныхъ ливрантовъ и збурили на дорогѣ зъ Невесиня до Гацка телеграфъ, а подъ Драбьяцами и Каменомъ забрали худобу. Колонны патролюющіи не можуть дѣгнати повстанцѣвъ, бо разъ-на-разъ змѣняють мѣсце, розбѣгаются и зновъ збираются до купы. Для того скрѣплено мѣсцевѣ залогі на гостинци отъ Благая на Невесинѣ до Гацка. Отъ 18 дивизіи пѣхоты надѣйшовъ рапортъ зъ 19 с. м. Поручникъ 11 полку пѣхоты и комендантъ жандармеріи довѣдавшисъ, що повстанцѣ забили онѣвъ въ Дабрици выршили зъ Врестаника на пѣвничѣ отъ Столада противъ повстанцѣвъ, котрыхъ було до 250. Войско, хочъ его було незрѣвано менше (26 войкѣвъ, 4 жандармы и 2 пандуры) ударило на повстанцѣвъ и выперло ихъ до Орезаня. Зъ стороны войска 1 войкъ згинувъ, а 1 бувъ ранены. Зъ повстанцѣвъ 2 убито, мѣжъ ними и начальника Сутича, 3 тяжко, а многихъ легко ранено.

(Тепершнѣя ситуація политична.) Богато нынѣ пишеть и говоритъ о евентуальной войнѣ Австріи съ Россією. Самѣй поважній часописъ констатують, що спорныхъ точекъ межѣ Австрією и Россією есть кѣлька дуже важныхъ и що кѣлибъ одна сторона поступила собѣ въ глѣчѣ нельольно противъ другой, то оправдѣ моглобы прійти и до войны. Розумѣєсь, що все спорныя шаталя относятся до балканского пытана. Австрія бажає собѣ мати переважачій, рѣшающій вилывъ на балканскомъ пѣвостровѣ, именно мѣжъ балканскими Славянами, а Россія собѣ. Въ послѣднихъ рокахъ дѣла такъ стояли, що Австрія выперла була майже зсѣомъ вилывъ російскій въ Сербіи и значно ослабила его въ Черногорѣ, — розумѣєсь, не въ народѣ, а въ правительственныхъ сферахъ. Австрія немѣвъ перечувала, що призывъ еусѣднихъ славянскихъ правительствъ сербского и черногорского, буде йъ дуже а дуже потрібна, божъ оправдѣ нынѣ, подчасъ повстанья въ Герцеговинѣ и Кривошѣи приязнь тая боладоса приноситъ Австріи неощѣнену користь. Россійска еусѣдальность, особливоже панслависты съ неохотою глѣдѣли на западовашій вилывъ Ав-

лю не тѣлько самой Украины, але й цѣлою нашой Руси, треба признати, що сама гадка передати ихъ музично въ формѣ кантаты була щаслива и що ледво чи найшласьбы инша форма музикальной композиціи, щобъ лучше годилася для сего. Уже то треба признати, що Лысенко есть бесперечно найлучшимъ и найгеніальнѣйшимъ интерпретаторомъ музичнымъ творѣвъ Шевченка. Скѣлько нѣ чули мы досѣ его композицій подѣ слова Шевченка, всюда вдаряє передовѣсьмъ невычайно вѣрне отданыє думокъ бессмертного Кобяря и, адася, тутъ еще яснѣйше и повнѣйше выступаютъ тѣ думки, тутъ набирають они еще якось новой силы и красы — и чушь справдѣ украинского Кобяря. Те саме треба сказати и про кантату до повышшой оды. Правда, композиторъ має тутъ поборовати не малѣ трудности: не тѣлько самъ переходѣ отъ опису Днѣпровыхъ порогѣвъ, украинского неба, степу, всѣяного могилами, до згадокъ историчной бувальщины, а оттакъ до еумной долѣ Украины, до смѣху ворогѣвъ и до вѣщого выголошенья бессмертисы нашой славы, правды и пѣснѣй. — до сего такъ сказати, всенародного гимну, — сей переходѣ, тѣ такъ рѣзжороднѣй перемѣны и самыхъ образовъ и самыхъ чувствъ и объемистости слѣвъ и думокъ податѣ не мало трудностей и тѣлько такъ великій талантъ, якъ Лысенкѣвъ, могъ такъ щасливо вывязатисъ зъ такъ тяжкой зачатѣ и — зновъ треба повторити — не тѣлько постови нѣчого не уняти, але съ цѣлою силою и правдою перелати его думки въ мелодійный тонъ.

Любо було сердцю слухати, якъ чистыми звуками и правдивою украинскою гармонією переливались чувства въ сѣй кантатѣ. Мы чули тамъ оригинальный ритмъ, дѣйствио у-

краинскій, то задумчивый, то зновъ оживленый ба навѣтъ до погурости спущеній мелодіи; дуже ясны и круті та тяжкѣй енгартонійной гармоніи съ подобнымъ аккомпаньяментомъ. Для нашего уха, що отъ дитинства вслухалосъ въ нѣмецкѣй та италянскѣй мелодіи и гармоніи, була ся кантата правдивою радостою, мы думали, що стѣймо надъ ревучимъ Днѣпромъ, межѣ нашими закардонскими братьями.

Якъ Meyerbeer, Berlioz та Wagner вводячи новѣй ефекта оркестровѣ на музикальну арену, творять въ музичѣй новый перюдъ (хотѣй не всегды психологично, бо обчислюють болше на галасъ та на алярмѣ), — такъ Лысенко творить въ колоритѣ отрубуну особистѣсть и окремый, своѣй питомый стиль.

Ще не було композитора, котрыйбы черпавъ всѣ гадки лише самъ въ себе и въ своего власного духа. Каждый муєвъ учитисъ насампередъ на чужихъ вѣдряхъ, обрауватисъ идеями своихъ учителей и тыхъ творѣвъ, які вытворила вже дѣтѣршина класична музика. И нашъ композиторъ кантаты перебуває ту школу, обрауваясь на тыхъ вѣдряхъ, перестудювавъ нѣмецкихъ класикѣвъ, але тѣлько на те, чтобы тымъ яснѣйше заяснѣти своимъ власнымъ талантомъ, щобъ заяснѣти питомою красою питомой народной музики. И справдѣ, всюда въ его творяхъ пробиваетъ оригинальнѣсть, що мимо оригинальности умѣе бути заравомъ все таки и народною, а хочъ есть народною, не есть наслѣдуючою, повторяющею, слѣдно переимяющею, але творчою — новою. Якъ одинъ критикъ екавалъ про Шевченка, що Шевченко такъ свѣтлѣвъ, якбы бугъ аяснѣвавъ цѣлый народъ разомъ, такъ и про музичку Лысенка можна екавати, що она есть такою, якубы выдавъ въ себе весь народъ разомъ,

розумѣєсь, кѣлибъ могъ зложитисъ разомъ на одинѣ спѣльнѣй творѣ музичный. Тому то и есть Лысенко такимъ незрѣваннымъ музичнымъ интерпретаторомъ творѣвъ Шевченка, що есетутъ зливается разомъ въ такую гармонійну цѣлѣсть, що й слова и музика, адася, палнутъ зъ устѣ всѣхъ милѣновъ нашего народа.

Я не думаю кавати, мовбы то Лысенко вже не маєвъ нѣчого спѣльного съ загалною европейскою музикою, але хочу тѣлько то екавати, що славянскій колоритъ (особливо украинскій) ставяє у него переважающимъ. Лысенко въ своихъ пѣсняхъ есть такъ лагѣднѣй, такъ спокойнѣй, якъ рѣдко, бо тутъ суть лишь поединчѣй, нѣжнѣй чувства и они знаходять въ тыхъ пѣсняхъ своѣй природный выразъ. Але его кантата, яко вышшій рѣдъ его музикальной поевіи, вступая незрѣвано выше и роздѣймає ширше свои крыла, тожъ и посяла потребує мѣстити и дражливѣй гармоніи, до якихъ може вывичайне ухо не навывкло.

Пригадує тутъ ЧЧ. слухачамъ той кантаты на двѣ сольовѣй басовѣй партіи*) а то о. Стрыбского и п. Вахнянина, котры одна по другой заравъ наступали. Такой складъ рѣвнобарвныхъ партій есть зъ стороны композитора справдѣ отважнѣй, авторъ бесомѣнно рефлектуювъ на двѣ всегды сходій краски двохъ голосѣвъ одного рода. Но на щастье въ поводу, що краски обохъ солистовъ п. Вахнянина и о. Стрыбского такъ щельно въ своѣй повнѣтѣ и звучности вырѣванѣй, тожъ и отвага автора хорешѣ удалася. При иншѣмъ складѣ краски двохъ по собѣ слѣдующихъ басовыхъ партій не минулабы обрава уха.

Якъ Лысенко зъ одной стороны духомъ

своего народа переживая, такъ зъ другой не поухавъ и диспозиційной формы музики. Ух наше уловило тематъ, переходѣ, свѣвну партіи переробленье головныхъ гадокъ съ финальною окрасою; а симъ заявивъ авторъ засады музичкѣ: еусѣдой — рухъ — и вилывъ, — до котрого приложивъ еще и контрастѣ, тую послѣдну политуру музикальной свѣдомости.

Годится еще поднести двѣ рѣчи: 1) що кантата була выконана лише при супровѣдѣ фортепьяну а безъ оркестры и 2) що була выконана въ салѣ, якъ показалося, за малѣй такою продукціи. Дуже радѣя а почути ту кантату въ болшѣй салѣ (якъ пр. въ театрѣ Скарбка) и при супровѣдѣ оркестры. Тогда можнабы доперва мати повне враженье и вѣрнѣ отдѣнати цѣлу кантату.

Въ загалѣ можнѣ сей вечеръ подѣ взглядѣ музичкѣ до первостепенныхъ зачислѣти. Мы запѣзнались съ проляньемъ чувствъ выключеныхъ на Украинѣ; мы вынесли користу науку для себе въ музикального табору; мы побачили въ першѣй разѣ до якихъ результатовъ довели нашѣ рускѣ свѣвчакы на музикальнѣй аренѣ и переконалися, якъ незвычайныи силы мы маємо а тымъ самымъ якъ и творы моглибы они въ будуще выводити; мы зроумѣли, що подобными кантатами въ будуще можнабы дѣйствио повеличатисъ, есточно мы арефлектувалися, що лиричѣй нашѣ музикальнѣй литературы вже минає, а наставъ у насъ другій вышшій перюдъ музикальнѣй, котрому надлежитъ пожелати щастя. Мы вышшли въ того вечеру съ великимъ адоволеньемъ, а заравомъ и съ надѣєю, що той ч. музикальнѣй кружокъ (чч. пань и мужчинѣй) почуєтъ еще и на будуще нашу публичку подобными творами.

*) Се была партія басова и баритонова. Пр. Ред.

